

Jiří Stromšík
 posudek diplomové práce
Alice Horáčkové *Prager Mittag 1933 – 1938*
 FSV UK, 2006, 172 str. + příl.

Práce podává popis a rozbor pražského emigrantského deníku PM, v odborné literatuře dosud nezpracovaného. Podrobný rozbor je proveden na dobře zvoleném vzorku (viz s. 1) říjnových čísel, doplněných nicméně o úseky významných polit. událostí, takže se vcelku podává komplexní obraz deníku. Autorka využívá existující odbor. literatury, ale doplňuje ji a rozšiřuje bohatým vytěžením původních archivních materiálů (viz seznam lit., 172).

Historické pozadí činnosti PM je zprostředkováno v úvodní kap. (5-38), která poučeně a vyváženě líčí situaci německé emigrace v ČSR 1933-38: celkově tolerantní postoj státu k emigrantům, který ovšem asi od r. 1937, pod tlakem vnějším i vnitřním (henleinovci, čeští nacionalisté), doznal jistých omezení; reakce různých čes. skupin a publikač. orgánů na něm. emigranty; hlavní čes. občanské podpůrné iniciativy; stručné charakteristiky hlavních něm. exilových periodik (33nn) atd.

V kapitolách k vlastnímu tématu (39-164) se nejprve charakterizuje (a výmluvnými citáty dokládá) ideové zaměření PM: upřímná loyality vůči čsl. státu; prodemokratická, část. levicová a jasně antifašistická orientace (např. Henleinovu nebezpečnost rozpoznal PM dříve než čeští novináři a politici, 63); významné téma pronásledování Židů (dané část. již složením redakce). Objektivně se konstatuje i novinářský vývoj listu (sestupný, jako u většiny exilového tisku): od závažných příspěvků zpočátku (H. Mann aj.) k spíše běžné denní žurnalistice, přičemž paušální přiřazení k „bulvárnímu“ tisku (97) se věrohodně relativizuje.

Obecně historiografickou hodnotu práce zvyšuje fakt, že autorka hojně komentuje i dokumentuje ohlasy na PM na diplomatické, popř. státně-úřední rovině (policie, min. zahraničí, cizí vyslanectví apod.) a v českém, sudetoněmeckém i zahraničním tisku: citáty odporných útoků „Večera“ (105, 125) nebo neméně odporné reakce renomovaného naklad. Langen-Müller (109) aj. jsou příslovečnými (malými, ale nezbytnými) „kamínky k mozaice“ konkrétních občanských postojů čes. a něm. společnosti po r. 1933. – Navíc (což by u takových prací mělo být samozřejmé, ale nebývá): když autorka zjistí, že PM reagoval na něco v jiném listě, tak nelení a to „něco“ si také přečte. Dost výmluvný (nad rámec osudů PM) je i přehled konfiskací, statistika nákladu, financování atd. (107nn). Personální přehled redakce (127nn) i s jejími osobními spory se mi rovněž zdá mít hodnotu víc než pouze anekdotickou (často bizarní životní osudy židovských poutníků Evropou [„Juden auf Wanderschaft“, jak to nazval J. Roth], zvl. levicových, a to v celém meziválečném období,

neodmyslitelně patří k charakteristice té doby). Životopisy členů redakce navíc nejsou pouze kompilovány z literatury, nýbrž zase doplněny o řadu detailů z původních archivních pramenů i dobového tisku. [Malý bibliograf. tip pro autorku k pozn. 142/83: H. Sahl má – arci ne moc vydatnou – pasáž o PM ve své autobiografii *Das Exil im Exil*. Frankfurt/M: Sammlung Luchterhand, 1991, s. 19-26; cituje tu i dvě glosy z PM.]

Vypracování je pečlivé; z drobných přehlednutí upozorňuji na tato: 71 Leo Beck m. Baeck; 80: Vojtěch Blodek m. Vilém; 88: S. Zweiga nevydával S. Fischer, ale (1904-34) Insel (tedy Anton Kippenberg); u něm. titulů by se i v češtině měly ponechat členy, pokud v originále jsou, např. 26: „Die Rassen“, 81: „Der Tag“. Práce je psána celkem dobrou češtinou s nepříliš častými kazy (např. 18: „nejproletárnější“; 109 aj.: skloň. „Barbusseho“); přehlednutí jsem vyznačil ve svém exempláři. Německé resumé je jazykově přijatelné, s menšími nedostatky: posl. věta 2. odst. s. 168 se mi zdá nesrozumitelná. Formálnímu zpracování a technické stránce (poznámky, seznamy literatury atd.) nelze nic podstatného vytknout.

Závěr:

Jde o velmi užitečný, v mnoha ohledech původní a na patřičné odborné úrovni vypracovaný příspěvek k německé exilové literatuře a dějinám německého tisku na našem území. Řada poznatků a dokladů má historiografickou hodnotu přesahující význam zkoumaného deníku. Mimořádné kvantum práce a času, které autorka do rešerší i vypracování vložila, přesahuje běžné pensum diplomových úkolů. Celkově považuji práci za zdařilou, bez výhrad ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku

výborně.

Praha 28.1.06

Prof. PhDr. Jiří Stromšík
Ústav germánských studií FF UK